

Stát si jen tak nenechá vzít příjem „zadarmo“. Proč pořád platí mimořádná windfall tax (WFT) daň?

- editor007 | 8. března 2024

ČESKO: Mimořádná windfall tax (WFT) vláda zavedla v úmyslu kompenzovat výdaje státu na v té době vysoké ceny energií. Ty už výrazně klesly, stejně jako zisky dotčených firem. Daň by se přitom podle původních plánů měla odvádět i za rok 2025.

Mimořádnou daň uvalil stát na energetické, petrochemické a těžební firmy a na velké banky. Zdůvodnil to jejich neočekávanými příjmy v důsledku razantního růstu cen energií, v případě bank výrazného zvýšení úrokových sazeb. Velcí výrobci elektřiny navíc zaplatili odvod z příjmů za dražší elektřinu než vládou stanovené prahy podle jednotlivých zdrojů energie, tedy odvod z nadměrných tržeb.

Na samotné WFT se vybralo výrazně méně, než se původně předpokládalo. „Vláda se tady poněkud přepočítala, což je vidět hlavně u bank, kde se mluvilo o výnosu desítek miliard korun. Realita je taková, že banky za loňský rok odvedou něco kolem zhruba dvou miliard. A nejvíce samozřejmě odvede ČEZ,“ říká tržní analytik Cyrrus Tomáš Pfeiler. ČEZ zveřejní finální hospodářské výsledky za loňský rok až ke konci března, podle průběžných odhadů ale jen na WFT odvede si 30 miliard korun. ČEZ jakožto výrobce elektřiny odváděl také ještě daň z nadměrných tržeb.

Sazba WFT je 60 procent ze zisků, které o více než dvacet procent převyšují průměrný zisk let 2018 až 2021. Vláda rozhodla, že má platit za roky 2023 až 2025. To nejdůležitější je však to, že podle původních prohlášení ministra financí Zbyňka Stanjury bylo cílem mimořádné daně spolu s odvodem z nadměrných tržeb výrobců elektřiny pokrýt mimořádné výdaje na pomoc s drahými energiemi v podobě cenových stropů na elektřinu a plyn.

Na tuto pomoc stát za loňský rok vynaložil asi o 18 miliard více, než získal na mimořádných příjmech. WFT přinesla do rozpočtu zhruba 39 miliard a od výrobců elektřiny získal stát na odvodech 18,5 miliardy. Navíc si loni vláda nechala vyplatit rekordní dividendu z ČEZ, která činila 54 miliard korun, a část z toho také slibovala použít na kompenzace za vysoké ceny energií. Na mimořádných odvodech se tedy vybralo dohromady ani ne 60 miliard korun. Ministerstvo financí přitom původně očekávalo inkaso z obou opatření celkem 100 miliard.

„Neexistuje nic tak permanentního, jako jsou různá přechodná státní opatření. A to se dá říct i o mimořádné dani. Vláda bude chtít udržet WFT ve hře co nejdéle, když to přinese alespoň nějaké prostředky do napjatého státního rozpočtu, i když výnosy by byly samozřejmě postupně nižší a nižší. Když to opět vztáhnou k bankám, jejich zisky za prvé opravdu nebyly tak mimořádné, navíc daň byla tak špatně nastavená, že se jí banky velmi jednoduše mohly vyhnout. Kdyby byli tvůrci WFT kreativnější, mohly být parametry přísnější. Například, že by se danily hrubé výnosy nebo aktiva nebo tak podobně,“ domnívá se Pfeiler.

Že se státu nechce WFT rušit, je vidět na měnících se vyhybavých výrociích ministra Stanjury. Ten nejprve ze začátku roku tvrdil, že o předčasném ukončení daně se bude rozhodovat podle definitivních výsledků hospodaření za loňský rok. Poté v rozhovoru pro Seznam Zprávy uvedl, že zrušení WFT není v tomto roce realistické, ale že pro rok 2025 by už daň platit nemusela. Na začátku března pak řekl, že pokud se potvrdí předpoklad letošních mimořádných příjmů přibližně přes 17

miliard korun, bude prosazovat zrušení WFT pro rok 2025. Především ale Stanjura dříve tvrdil, že daň má opravdu pokrýt jen mimořádné výdaje kvůli vysokým cenám energií a až se tyto výdaje a mimořádné příjmy vyrovnají, není důvod, aby daň dále platila.

Mimořádná daň zasahuje deset firem. Týká se tří energetických skupin, tedy ČEZ, Energetického a průmyslového holdingu (EPH) Daniela Křetínského a energetické skupiny Sev.en Pavla Tykače. Dále šesti největších bank, tedy České spořitelny, ČSOB, Komerční banky, UniCredit Bank, Monety a Raiffeisenbank, kdy hranice pro uvalení daně je šest miliard korun čistého výnosu z úroků. Platit mimořádnou daň má i největší tuzemská petrochemická společnost Unipetrol, která patří polské polostátní firmě PKN Orlen.

[ZDROJ](#)